

parochiali supunendu apoi caus'a consistoriului spre aprobare, si respective ulterioara indrumare.

Fiindu acésta o cestiune de sora care meliorare a dotatiunii preotiesei, acceptamul dela preconorati protopresbiteri si dela onorat'a preotime, se-si puna toa silita intru realizarea buinei intentiuni a Venerabilului nostru sinodu eparchialu, in interesulu preotimei nostre din presinte si acelei viitoare.

Dupa care rugandu pre Dumnedieu se ne ajute si la acésta intreprindere salutaria, cu binecuvantare archierésca am ramasu

Aradu 3 Juliu 1880.

Alu Vostru tuturoru

de binevoitoriu:

Ioanu Metianu *m. p.*
Episcopulu Aradului.

Despre cultulu divin.

(Respunsu dlui Ioan Popea.)

(Continuare si fine.)

Sunt in lume lucruri, facia de cari omenimea se pórta cu cea mai mare stima. In categori'a acestora se numera in prim'a linia institutiunile religioase, bisericesci. Acestea pretindu conform naturei si mentii lor, cá de câte ori ne ocupam de ele se o facem acésta cu cea mai mare ingrijire si pietate. Acésta pietate o au observatu, si o observéza cu cea mai mare strictetia tóte popórele facia de institutiunile lor religioase.

Standu lucrulu astfeliu multu ne am miratu, vedendu, cum dlu Popea ca teologu ortodoxu dechiara fara sfiéla in colónele „Telegrafului Romanu“ cantari principali din sant'a liturgia de „frase“, adeca *vorbe góle*, cari nu esprima nici o ideia, séu cu alte cuvinte nimicuri.

„Frased“ numesce dlu Popea, cantarile si rugatiunile din sant'a liturgia: „Carii pre Cheruvimi“, „In mormentu cu trupulu“, „Ale tale dintru ale tale tie aducemu de tóte si pentru tóte“ etc. ¹⁾

Aici ne sta mintea in locu vedendu in ce modu se esprima dlu Popea facia de aceste cantari si rugatiuni principali ale bisericeii ortodoxe. Marturisimu, ca n'am fi crediutu nici odata, ca vomu ajunge timpulu, cá la noi, la romani, cari avem atátea títule de recunoscintia facia de bisericea nostra, se vedemu respandindu-se prin presa astfeliu de lucruri facia de cantarile acestei biserice.

„Carii pre Cheruvimi“, ne spune bisericea

este, *cantarea angeriloru, immulu santei si de vietia facatorei Treimi.*“ In acésta cantare da bisericea espressione credintii sale, ca „prin venirea Mantuitorului in lume cele pamentesci s'au unitu cu cele ceresci, si au invetiatu si muritorii a cantá pre pamentu immulu, carele lu-canta angerii in Cериuri.“ ¹⁾ Prin acésta cantare se provóca credintiosii „a lepadá tóta grigéa cea lumésca“, ca astfeliu ridicandu-se preste cele pamentesci „se primésca pre Imperatulu tuturor (Christos), pre celu nevediatu incungiaratu de cetele angeresci.“

Sublimu este si maretiu cuprinsulu acestei cantari! Séu dóra póte fi ceva mai sublimu, mai edificatoriu pentru credintiosi, decât provocarea „de a se lepada de tóta grija cea lumésca“ si a se inaltá cu mintea la Ddieu, cá asemenandu-se angeriloru se primésca (in sant'a Cuminecatura) pre Imperatulu Christos?

Nu „frasa“ este dara „Carii pre Cheruvimi“, cum dice dlu Popea, ci din contra o cantare de unu spiritu fórté sublimu, maretiu si edificatoriu, cum crede intréga bisericea.

In cuvintele „in mormentu cu trupulu, in iadu cu sufletulu, in raiu cu talhariulu“ etc esprima bisericea intre altele acelu mare adeveru alu Crestinismului, ca Christos este Ddieu si cá atare pretutindinea de facia. In urmare in aceste cuvinte se tractéza de unu adeveru dogmaticu santu si nestremutaveru, pe care intréga bisericea lu-tiene de atare.

Astfeliu permitiendu-ne a ne folosi de cuvintele dlui Popea, trebue se constatam ca „orbu“ trebue se fia acel'a, carele nu vede, ca dlu Popea dechiarandu aceste cuvinte de „frase“ comite unu atentatu directu contra credintii bisericeii referitórie la dumnedieirea Mantuitorului Christos. De aceea nu potemu crede, ca acésta se fia si convingerea Dsale. Alteum dechiariunea de „frase“ ce o face Dsa cantariloru si rugatiuniloru din sant'a liturgia, invólva in sene unu *eresu*, pe care bisericea lu-pedepsesce fórté aspru. ²⁾

Cele citate din epistol'a dlui Popea le credemu de ajunsu, pentrucá cineva se-se póta convinge, ca vederile, prin cari d. Popea voiesce a-si motivá propunerea pentru reformarea cultului divin sunt fara nici o basa, si chiar in directa contradicere cu doctrin'a bisericeii ortodoxe, ér obiectiunile, ce le face la adres'a nostra sunt numai nesce scoruturi lipsite de orice temei. Astfeliu acum, dupa ce dlu Popea in epistol'a adresata noue si-a motivatu propunerea sa pentru reformarea cultului divin, lumea impartiala s'a potutu convinge pre deplinu, ca dreptate am avutu cand am disu, cá aceea propunere apartiene unu

¹⁾ Vedi Mosiescu explicarea santei liturgii pag. 49.

²⁾ Vedi Siagun'a dreptulu canonicu §. 484.

¹⁾ A se vedé nrulu trecut.

curentu de idei „streine de liter'a si spiritulu doctrineloru Salvatoriului lumii.“¹⁾ Nu o reforma a cultului divin, facuta cu chibsiela si in spiritulu bisericeii intentioneaza Dsa, ci inaltandu-se mai pre sus de biserica voiesce schimonosire si distrugere, unu lucru nepermisu dupa liter'a si spiritulu doctrinei bisericeii noastre.

Spre orientare vomu reasuma aci pe scurtu acesta doctrina.

„Actiunile sante, seu cultulu divin alu bisericeii noastre reprezenta in modu simbolicu economi'a divina a opului mantuirii nemului omenescu. Ele infacisiera istori'a vietii pamentesci a Salvatoriului lumii, inaltia spiritulu crestinului la ideile cele mai sublime, si produce semtiemintele si dorintiele cele mai sante. Cultulu divin ne intaresce in credintia, ne animeaza in dragoste, ne insufletiesce in speranti'a noastra, si prin semne vediuete face, ca se-se cobore in inima noastra darurile cele nevdiute ale lui Ddieu, pentru ca se ne intarimu in adeverata pietate.

Tote cele ce se intempla in cultulu crestinu au unu sensu profundu misteriosu, tote exprima cutare seu cutare adeveru evangelicu.

Omulu, care cuprinde acestu sensu profundu misteriosu, trebuie se recunosca, ca elu este expresiunea cea mai fidela si cea mai demna a spiritului religiei crestine si scola cea mai buna a pietatii pentru crestini.²⁾ Form'a servitiului divin, cu deosebire liturgi'a deriva fara indoie la directu dela apostoli. Urmatorii loru nemedilociti au primitu dela ei dreptulu si detorintia a organisa tote in biserica in rendu bunu si cu buna chibsiela, si a perpetua in inimile generatiuniloru urmatorie prin practica bisericeii, prin instituirea serbatoriloru si a ceremonieloru mai multe adeveruri transmise loru prin Apostoli.³⁾

In faci'a acestei doctrine singurulu indreptariu in cele religiose, carele vorbesce atat de evidentu pe langa cele dise de noi, cine nu vede cat de nedreptu, cat de nechibsiutu, cat de usioru si fara socotela a procesu dlui Popea, cand a facutu acea „nefasta“ propunere?

Dreptate am avutu dara, cand am disu, ca astfelu de reforme „se pretindu sub masc'a unui liberalismu reu intielesu si chiar falsu;“ dreptate am avutu, cand am disu, ca „unde este vorb'a de principie divine, eterne si ca atari perfecte, acolo in spiritulu bisericeii si alu mintii sanatoase, ori ce incercare de reforma este unu lucru cu totul absurdu;“ dreptate speramu ca avemu si astadi, cand judecandu dupa cuprinsulu epistoliei dlui Popea adresate noue dicemu, ca nu o reforma necesaria si permisa a cultului

divinu intentioneaza Dsa, ci o adeverata schimonosire.

Nu schimonosirea institutiuniloru positive, cum vrea Dlu Popea, este calea catra progresu, ci faptele ne constata, ca la acesta ne conduce numai o aplicare conscientiosa a acestoru institutiuni. Doveda despre acesta ne servesce intre altele si vieti'a si faptele marelui Metropolitu Andreiu.

Cine cunoasce vieti'a acestui mare barbatu alu bisericeii noastre, si-aduce de siguru aminte, cat de multu tienea Elu la institutiunile bisericeii, si cata strictetia observa Elu facia de esecutarea acurata a cultului divin, cum umbla Elu de regulatu si cu cea mai mare placere la biserica, cum in anii din urma ai vietii sale, ca betranu si atacatu de unu morbu greu se pleca la pamentu, si facea metanii in biserica alaturi'a cu clericii si intregu poporulu in totu decursulu postului mare.

Ore de ce facea Elu tote acestea? De buna sema pentruca era pe deplinu convinsu, ca nu de frasa se tracteaza in cultulu divin, cum dice dlu Popea, ci de o institutiune, carea „este scola cea mai buna a pietatii pentru crestini.“¹⁾ cum invetia biserica. Au dora in acesta se areta stim'a seolariloru sei catra invetiatiunite, ca cu buzele se-lu numimu „mare,“ er cu faptele se cautamu a nimiciu totu ce a creatu elu prin cuventu si fapte?

Acum dupa tote acestea fia-ne permisu a mai adaoge urmatorele:

Doce lucruri scumpe au ramasu romanului din betrani: legea si limb'a. Este mandru romanulu de acesta moscenire, si are tota dreptatea. In ea si-vede elu salvata si sustienuta individualitatea. Ea reprezenta triumfulu celu mare eluptatu de mosii si stremosii nostri prin multe sirioie de sange in lupt'a cea grea si indelungata din veacurile de trista aducere aminte.

Romanulu este mandru de legea lui. Convingerea sa i spune, ca mari sunt servitiile, ce i le a facutu in trecutu, mare este puterea ei salvatoria pentru timpulu de facia si pentru totu viitoriulu.

Este de multu acum, de cand romanulu traiesce in acesta lege. Ea este vechia, ca si vieti'a lui in partile acestea. Elu o a adusa cu sene din Roma cea betrana, si o a privitu dela inceputu si pana in diu'a de astadi de celu mai scumpu tesauru alu seu, puternicu in credintia, ca elu profeseza acesta lege asia, cum o a invetiatu Salvatoriulu lumii, si cum o a propagatu poporeloru apostoliei sei.

Vechimea timpului, de cand romanulu tra-

¹⁾ Vedi nrulu 47 din Bis, si Scola anulu 1879.

²⁾ Vedi Macaire, Introduction a la Theologie orthodoxe §. 93.

³⁾ Vedi Macaire opulu citatu § 130.

¹⁾ Vedi Macaire opulu si loculu citatu mai sus.

iesce in principiile bisericeii ortodoxe a facutu, cá principiile acestei bisericeii cu tóte ale ei se intre in *caracterulu specificu* alu poporului nostru, se formeze o parte integritória a individualitáti nóstre.

Faptulu acest'a este fara indoieála unu momentu decizetoriu in viéti'a si desvoltarea ori carui poporu. Vechiu ca timpulu si curatu ca aurulu este adeverulu, ca in mersulu popóreloru spre desvoltare caracterulu specificu alu loru esercéza o inriurire, ce nu se póte delaturá prin nici unu feliu de forcie.

Purcediendu din acestu principiu mare ne amu disu totdeún'a: romanulu este estrensu legatu de legea sa. Elu tiene multu la acésta lege, si celu ce se incérca a i denaturá acésta lege sub pretextulu reu intielesu, ca prin acést'a i-ar precipitá desvoltarea, comite unu atentatu asupra acestui poporu. Astfelu convingerile nóstre si alipirea catra adeverurile religiunei propagate de biseric'a ortodoxa s'au potentiatu si prin iubirea, ce o avemu catra natiunea, carei'a apartienemu. Omulu nu si-póte negá natur'a sa si sentimentele streplantate din neamu in neamu in decursu de atáti'a secli.

Scumpa le a fost parintiloru nostri legea stremosiéscá, pétra nestimata este ea si remane pentru toti romanii binesentitori. Mare a fost ingrigirea loru cá se ne conserve in tóta puritatea acésta lege, nu mai putienu mare trebue se fia ingrigirea nóstra de a pastrá acestu pretiosu tesauru si a face, cá se-si reverse asupra nóstra fructele-i manóse.

De aceea diceamu noi in unu articlu alu nostru: „Biseric'a a fost cetatea cea intarita a neamului nostru in trecutu, ea este si astadi. Muriu ei inse ne voru poté dá puterniculu loru ajutoriu numai atunci, cand vom fi condusi in tóte actiunile nóstre de stim'a si pietatea, ce o detorim santeloru asiedieminte ale acestui sanctuariu alu Domnului.“¹⁾

Prim'a missiune a bisericeii si in urmare si a unei foi bisericesci este: a ingrigi ca doctrin'a Salvatoriului lumii si santele asiedieminte ale religiunei si bisericeii Lui sè-se conserveze in puritatea loru genuina, si a lucrá, cá acea doctrina si aceste sante asiedieminte se produca fapte, si se conduca popórele la fericirea temporalá si eterna.

Acést'a este professiunea de credintia in-scrisa in programulu acestei foi. Acést'a ne a condusu in trecutu, acést'a ne va fi stéu'a conduceretória si in viitoriu.

Se nu se supere deci nimenea pe noi, daca

purcediendu din acestu motivu ne implinim detorintia, si tractamu totu ce se ivesce la noi in biserica asia pecum ne impune convingerea si precum pretinde doctrin'a bisericeii.

Cuventare despre lucru.

„Si Dumnedieu luá pre omu si-lu puse in gradin'a Edenului cá s'o lucreze si s'o pádiéscá.“
Facere C. 2. V. 15.

Cu ajutoriulu Celui de susu, am ajunsu érase I. Cr. vremea de multu dorita, vremea secerisiului; cand sirguinciosulu lucratoriude pamentu iea resplat'a crunteloru sale ostenele, — si fiindca secerisiu bunu numai dupa seversirea cu sirguintia a lucrurilor premergetóre secerisiului, se póte acceptá; dreptu aceea se petrecemu si noi I. A. pucintelu timpu in vorbire evlaviosa despre lucru, despre urmarile cele salutari si banatatile provenitóre din lucru; nu altmintrea si despre urmarile funeste ale nelucrarii.

Cá se potemu noi inse vorbi cu temeiu despre acestea, se privim I. Cr. in giurulu nostru si privindu la totu ce viéza in marea lume, vom observá numai decát, cá tóte sunt in miscare, tóte sunt in lucrare. Priviti I. A. si cele mai mici vietati si veti observá la densele lucrare cu sirguintia de modelu; uitati-ve la álbine cu ce intiéla — sfasiandu cu placere atmosfer'a — percurgu campurile si livedile, sburandu de pre flóre pre flóre, cá se stringa miere spre nutrementu, pentru timpulu greu de érna; poteti privi I. Cr. si la micuti'a insecta, la furnic'a legata de pamentu si la dens'a asiderea veti observá lucru cu sirguintia esemplara, dar si o planta din gradinele nóstre inca e in lucrare continua; ea resare, cresce, infloresce si produce rodu. Se luamu la mana sant'a scriptura si percurgendu-o cu atentiune vomu potea vedea, cá si mantuatoriulu nostru Is. Cr. fiind cu trupulu pre pamentu — invetiandu popórele — a lucratu, dupa cum insusi marturisesce despre sine dicendu la Ioanu c. 5. v. 17. „Tatalu meu lucréza si eu lucrezu.“

Si óre unde se privim I. A. cá se nu aflamu lucrare? De ne vomu apropiá cu cugetulu animei nóstre de ceriu, de tronulu atotputerniculu Dumnedieu, si acolo vomu aflá lucrare; pré bunulu Dumnedieu in continuu lucra pentru sustinerea, fericirea si mantuirea nóstra; — de ne vomu pogori cu cugetulu in sinulu rece alu pamentulu sèu in adencimele marii, asiderea si acolo vomu aflá lucrare continua, asia este I. Cr. in tóte partile in tóte anghiuletiele lucrare si ér lucrare! pentruca asia a binevoitu Dumnedieu dintru inaltimea Sa pré inalta.

Standu lucrulu astfelu I. A. óre omulu, óre numai omulu! se fie destinatu spre nelucrare? Ore numai elu fiinti'a cea mai alésa alui Dumnedieu se privéscá cu manile incruciate, cum se misca cum lucra tóte in giurulu seu? Nu I. A. de un'a mia de ori nu! acést'a nu póte stá, cáci scrisu este la Facere c. 2. v. 15. „Si luá Dumnedieu pre omu, si-lu puse in gradin'a Edenului cá s'o lucreze si s'o pázescá.“ Prin acestea cuvinte se arata apriatu: cá omulu are datorintia prescisa de Creatoriulu seu, cá prin lucrare cu sirguintia se-si percurga viéti'a sa pamentéscá.

Sèu ve intrebu I. A. pentru ce ne-a daruitu Dumnedieu cu mani asia vrednice de lucru? dóra

¹⁾ Vedi Biseric'a si Scól'a nrulu 52 din anulu 1879.

petrucá se le tînemú inercúsiate pre peptu, séu dóra celu multu se-le întindemu dupa rodulu cutarui pomu spre a-ne nutri! Pentruce ne-a dárútu Dumnedieu cu mînte? cu acea însusire caracteristica, carea face pre omu, — omu in întielesulu adevératu alu cuventului, — dóra numai pentru aceea, cá cu ajutoriulu ei se potemu cunósce ce e bine, dar nu si pentru aceea, ca se ne nisúimu a ajunge la bine? séu dóra pentru aceea cá ajutorati de lumin'a mînte cu mai mare istetime se potemu tiese intrige spre nefericirea deaprópelui? Nu pentru aceea I. Cr. ci tóte însusirile sus dise, precum si altele multe — pre cari pentru cá se nu fiu pré lungu in vorbire le retacui — pentru acea ni le-a darútu Dumnedieu cá — ajutorati de schinteí'a divina, de mînte — se le folosimu, pentrucá viéti'a nóstra pamentésca s'o facemu cá se póte mai placuta si indestulita si pentrucá cu ajutoriulu acestor'a se-ni potemu supune pamentulu si se potemu stepani preste paserile ceriului si pescii marei si preste tóte animalele pamentului, amesuratu poruncei primite dela Dumnedieu precum se afla scrisu la Moise c. 1. v. 28. „Cresceti si ve inmultiti si umpleti pamentulu, si-lu supuneti pre din-sulu, si domniti preste pescii marei, si preste paserile ceriului, si preste animalele pamentului.“

Ce se întielegemu sub acestea cuvinte divine I. A. nici mai multu nici mai pucinu de cá: omulu are datorintí'a cá folosindu-se de putintiele si însusirile primite dela Dumnedieu, se exploateze tóte darurile naturei in favórea sa, — se lucre cu sirguintia, cá se-si cascige o stare óresi-care aici pre pamentu dupa impregiurari, — cá asiá se-si póta implini datorintile facia de sine si famili'a sa alimentandu-o si ingrigindu-se de crescerea buna a ei, se-si póta implini datorintiele facia de biserica si scóla, precum si facia de aprópele neputinciosu si slabanogu, facendu fapte de milostenia, fapte de indurare, ceea ce poruncesce insasi legea dumnedieésca, si in sfersitu se-si póta implini cu acuratetia datorintiele facia de statu — alu carui'a membru este — fiind acest'a avisatu la ajutoriulu si spriginulu fiesce carui'a individu ca se póta snstá ca atare.

Ca omulu se póta face destulu la tóte acestea detorintie, trebuie se lucre si inca cu sirguintia. Si acuma ve întrebu I. A. cari ómeni sunt mai vertosu in stare a face destulu detorintieloru loru ca crestini si cetatieni, cei lucratori séu cei nelucratori, adeca lenesii? Nici nu acceptu respunsu, convinsu fiindu cá toti mi-veti raspunde unanimu ca cei lucratori. Asia si este I. Cr. cáci pre cáti dintre ómeni nu-i putemu audi in dilele nóstre dicendu: si eu asiú merge la sant'a biserica, inse n'am unu vestmentu mai bunioru care imbracandu-lu se me potu infacisiá in cas'a Domnului fara shiela, mi-asiú trimite si eu pruncii la scóla, inse nu-i potu provedea cu vestmente si incaltamente. De acestea si altele ca acestea se potu audi, inse nu dela ómenii lucratori, ci dela cei nelucratori. Astfelu de ómeni nu numai cá nu-su in stare a ajutorá pre deaprópele slabanogu si neputinciosu, nu numai nu potú stá intru agiutoriulu asiediminteloru sante, precum bisericii si scólei, dar nu-su in stare a-si chraní si imbracá trupulu dupa cuviintia, nu-su in stare a-se ingrigi de crescerea buna a filoru sei, prin ce nesocotescu cuventulu lui Dumnedieu ce se afla scrisu in proverbele lui Solomonu c. 29. v. 17. „Invétia pre fiula teu, si te va odichni si va fi bucuri'a si frumséti'a sufletului teu.“

Lucrulu e angerulu paditoriu alu nostru, elu

ne sustiene, elu ne chranesce elu da tarie si putere trupului nostru, elu alunga din mîntea si anim'a nóstra totu felulu de cugete rele. Au nu sciti I. Cr. cá cele mai multe si mai mari faradelegi si pecate le facu nelucratorii, lenesii, cari la inceputu numai din petrecere de timpu facu cáte o faradelege mai mica, mai tardiu din datina, si in fine dupa ce prin nelucrare prin lenevire au prepaditu averea ce dóra au ereditu dela parinti fómeya i- constringe la facearea celoru mai grozave faradelegi. Omulu lucratoriu este scutitu de tóte acestea. Elu lucre ca se póta odichni, si odichnesce ca se póta lucrá, ér acésta variatie între lucru si odichna face viéti'a nóstra fericita si placuta.

Multe asi avé inca de disu, multe urmari bune ale lucrului si, — si mai multe urmari rele ale nelucrării a-si poté avé insirá. Le retacu inse in acea buna sperantia cá si din cele dise pana aci s'a veditu destulu de luminatu atát partea ce buna a lucrului cá si cea rea si nefericita a nelucrării, a trandaviei.

Si acuma ca se poteti vedé si pricepe I. A. cá ce influentia are lucrulu asupra unui nému, asupra unui poporu întregu, se aruncamu o privire fugitiva asupra némurilor, asupra popóreloru conlocuitoare cu noi intr'o tíera, dar se nu mergemu asia departe, se privimu numai la némurile la'nationalitatile, cari locuescu cu noi intrunu orasiu, si vomu observá, vomu bagá de séma numai decát: cá acelea némuri cari lucre mai cu sirguintia, cari si-au cascigatu cunoscentie de a lucrá cu inlesnire, si cari sciú chivernisi si crutiá cele cascigate prin lucru, acelea sunt mai avute, mai indestulite si mai fericite. — Dar cu parere de ren si necajitu pana in adenculu sufletului trebuie se marturisescu, cá noi Romanii suntemu cei din urma, in locu se mergemu inainte, in locu se cascigamu, perdemu si aceea ce am eredita dela parintii si stremosii nostri. Au nu vedeti cum casele romaniloru cu incetulu devinu in mani streine, nu vedeti, cum multe din pamenturile romaniloru sunt astadi cuprinse de strainu, asia incát daca va merge totu asia, ve întrebu I. A. ce va se fie cu noi, ce va se fie din copii, nepotii si stranepotii nostrii? — Totu atáti'a proletari, totu atáti'a slugi necagiti si amariti, cari in culmea necazuriloru blastamuri vor improscá asupra mormintiloru nostri, pentrucá nu li-am sciutu sustiené averea eredita dela mosi, stramosi, pentrucá nu i-am dedatu de mici la lucru, la cumpetu, la sirguintia.

Nici dincolo de momentu nu putemu contá la fericirea promisa de Dumnedieu, cáci tiepetele de desperare si blastemurile filoru si nepotiloru nostri voru conturbá fericirea nóstra cea cerésca. Acést'a inse sciú cá nu doresce nimenea dintre voi I. A. Deci luati la inima cuvintele mantuatoriului nostru Is. Cr. cand dice: „Lucrati pana cand este ziua, cáci daca va veni nóptea, apoi nu veti putea lucrá.“ Luati la inim'a vóstra cuvintele poetului: „La lucru cu mana barbatésca, si atunci natiunea nóstra de nou va se inflorésca.“

Luati-le tóte acestea la inim'a vóstra buna, si ve prometeti sus si tare, cá de aci inainte veti desvoltá mai mare diligintia in lucrurile vóstre, prometeti-ve cá nu veti lasa de aci inainte nici o palma de pamentu cascigata cu crunt'a sudóre a stramosiloru se fie caprinsu de streini. Acést'a trebuie se o faceti, daca nu voiti, cá istori'a odata se dica: pre aceste locuri a vietuitu unu poporu romanescu, care inse

din smint'a sa propria a disparutu ca rou'a de deminétia.

Iubitiloru Crestini! precum si de altadata, asia si acuma ve rogu: ca cele dese de mine se le intipariti bine in muntea si in inim'a vóstra, — si deschilintu ve rogu se ve nisuiti a dá crescere buna filorú vostri cari sunt speranti'a venitorului. Spuneti-le cá Dumnedieu voiesce, cá totu omulu se fie aici pre pamentu indestulitu, aretati-le caile pre cari purcediendu, potu se si cascige indestulire, invetiati-i fric'a Domnului, indemnati-i la lucru, la cumpetu la crutiare si pastrare. Nu-i dedati la cheltueli mari si fara de folosu, nu la vestemete scumpe, nu la pompa, la lucsu; ci de micuti i- cresceti in legea lui Dumnedieu, invetiandu-i se fie sirguintiosi, crutiatori si cu cumpetu in tóte, si acést'a s'o faceti I. A. cáci numai asia poteti avé speranti'a se fie din fií vostri ómeni harnici, totu atáti'a romani si crestini spre fal'a némului nostru si a bisericei nóstre dreptu maritóre.

Demetriu Cornea,

preotu in Giul'a.

Paulislu, Comit. Aradu in 30/6 1880.

Onorata Redactiune!

Subscrisulu am onóre a aduce la cunoscinti'a onoratului publicu rezultatulu examenelor dela scólele elementare din comun'a nóstra.

Astadi la órele 7 diminéti'a s'a inceputu esamenulu cu scól'a de fetitie. Marturisescu cá erá o placere se asculti respunsurile fetitiloru. Ele respundeau fara sfiéla, la tóte intrebarile, ce li se punea atát de dsiór'a invetiatorésa *Juliana Nutiu*, cá si de óspétii, cari erau presenti in numeru destulu de mare. Din tóte respunsurile si din tienu't'a fetitiloru ne am convinsu, ca in adeveru in acésta scóla s'a facutu unu progresu imbucuratoriú din tóte obiectele de invetiamentu. Mare bucuria a facutu apoi tuturoru cu deosebire cantulu si lucrulu de mana.

Vediendu noi sporiulu facutu de dsiór'a invetiatorésa am constatatu cu totii, cá fericita a fost ideia de a se introduce in dieces'a nóstra scólele de fetitie si a aplicá intrensele invetiatoresé bine crescute si binepregatite. Multi dintre noi si diceau la acésta ocaziune, cá ar fi fostu de bine, daca s'ar fi introdúsu scólele de fetitie cu invetiatoresé barem cu diece ani mai nainte!

La 10 óre multiemiti cu cele ce am auditu si vediutu am trecutú cu totii in scól'a de baieti. Din respunsurile baietiloru si aici s'a potutu constatá unu spóriu destulu de bunu, desi invetiatoriulu *Savu Mihuti'a* este unu teneru, carele abia in anulu acést'a si-a inceputu cariera de invetiatoriú.

Standu lucrulu astfelu este de doritu, cá epítropi'a parochiala se desvólte mai multa energia facia de salariulu invetiatoriului si invetiatoreséi, si se staruiesca ca se li se solvésca pe viitoriu salariulu regulatu in semnu de recunoscinti'a si rebonificare pentru zelulu desvoltatu intru implinirea detorintiéi.

Zamfiru Conopanu,

parochu.

Diverse.

* **Maiestatea Sa** regele nostru va avé auulu acest'a o intrevedere la Gastein cu imperatulu Germaniei *Vilhelm*. Acést'a intrevedere va avé unu caracteru familiaru.

* **La institutulu pedagogico-teologicu** romanu ortodocsu din Aradu s'a tienu'tu Duminec'a trecuta — dupace s'au terminatu esamenele publice de véra — festivitaea solemná a incheiárii anului scolasticu. In acésta di s'a celebratu in biserica catedrala unu *Te Deum*, ér dupa finirea servitiului devinu s'au cetitu in sala institutului clasificatiunile eleviloru.

Dupa cetirea clasificatiuniloru *Pré Santi'a Sa*, parintele *Episcopu* eparchialu *Ioan Metianu*, luandu cuvintulu se adresá printr'unu discursu catra elevii abiturienti, indemnandu-i, cá in tóte dilele vietii lorú se aiba in vedere, si se se conduca de cunoscintiela si ideile cascigate in decursulu aniloru de studiu. Aceste cunoscintie se caute se si-le inmultiésca prin unu studiu continuu teoreticu si practic. Animati de amórea catra biserica si poporu, si avendu de stea conducetória a vietii lorú legea Domnului se si indeplinésca cu cea mai mare conscientiositate misiunea, pentru carea s'au pregatitu, misiunea impreunata cu oficiela, ce li le va incredintiá biserica. Dupa aceste cuvinte frumóse *Pré Santi'a Sa* impartesi eleviloru binecuvéntarea archierésca, si astfelu se incheia acésta festivitaea solemná.

* **In Francia** s'a serbatu in 14 *Juliu* serbatórea libertátii. Cu acést'a ocaziune s'au impartitu drapele noue republicane tuturor regimentelorú.

* **Necrologu.** Veduv'a *Elen'a* nascuta *Bercse*, cu inima infranta de durere aduce la cunoscinti'a in numele seu, a fiului seu *Joanu*, si ficei sale *Maria*, cu ginereasu *Dimitrie Tamasdanu* soci'a *Sofia Jonutiasiu*, asia nepotii si nepótele, *Silvia*, *Joanu*, *Lucretia*, *Livius*, *Cornelu* si *Mari'a*, mai departe maicasa *Rozalia Bulboaca*, sócr'a *Elisaveta Bercse*, si cumnatulu seu *Miron Vasilie*, cu soci'a *Sabin'a* si alu intregéi familie remasa in doliu, cá iubitulu si neuitatulu ei sotiu, tata, socru, mosiu si cumnatu *Joanu Bulboaca*, possésoru mare au reposatu in Domnulu in 26 *Juniu* st. v. 1880. diminéti'a $\frac{1}{2}$ óre in etate de 59. ani si in alu 5-lea anu a casatoriei sale fericite.

Remasitiela pamintesci ale reposatului sau depusu spre odichna eterna dupa ritulu orientalu dela locuinti'a reposatului in 27. *Juniu* st. v. anulu curentu la 3 óre dupa amédi in cimiteriulu gr. or. alu comunei *Curticiu*. Fie-i tierin'a usióra si memori'a binecuvéntata!

* **La mai multe gimnasie** ungueresci de confessiunea helvetica se intentionéza a nu se mai propune pe viitoriu limb'a germana cá studiu obligatu.

* **Dlu Petru Popoviciu**, invetiatoriú si profesorú de cantu si rituale la institutulu pedagogico-teologicu din Aradu si-a serbatu Dumineca trecuta jubileulu de 25 de ani in cariera sa de invetiatoriú. Felicitandu si noi din parte-ne pe dlu jubilantu, i-dorimú multi fericiti ani, se póta lucrá multu timpu pe cariera s'a de invetiatoriú cea atát de frumósa si impreunata cu atát'a responsabilitate.

* **Osman-pasi'a**, comandantele dela *Plevna* este dimisionatu din postulu seu de ministru de resbelu. Caus'a acestei dimissionári se crede a fi motivulu, ca elu voia, cá Turci'a se se impotrivesca otariloru Europei intru esecutarea tractatului de *Berlin*.

* In Moldova scriu jurnalele s'au vedutiunile din urma circulandu emisari rusesci. Politia a aflatu, ca printre densii erau generali, coloneli, si ingineri, cari luau planulu teritoriului, ba in aceste intrigi ar fi mestecatu chiar si agentulu Russiei.

Avisu

in treab'a stipendiilor din fundatiunea lui Gozsdu.

Fiindca reprezentanti'a fundatiunei lui Gozsdu, e convocata la siediinta gen. ord. deja pe 22. Aug. 1880. cal. nou: de aceea, terminul, publicatu cu harthi'a nostra din 11. Iunie a. c. Nr. 89 pentru Concursurile si justificarile la stipendiele lui Gozsdu pe 25. Aug. a. c. se *termuresce pe 20. Aug. 1880 cal. nou.*
Budapesta 11. Iuliu 1880.

Comitetul adm. alu reprezentantiei fundatiunei lui Gozsdu.

Concurs.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din comun'a *Erdeisiu* Comitat. Aradului cerculu Chisineului cu acest'a se publica concursu de nou cu terminu de alegere pe *Duminec'a din 3 Augustu st. v. a. c.*

Emolumintele sunt:

Bani gata 151 fl. v. a.; $\frac{1}{4}$ sesiune de pamentu aratoriu,; pasiunaritu dupa $\frac{1}{4}$ de sesiune.; 600 stangeni $\square$ de vie.; 300 st. $\square$ dupa vie adansu,; curecise de 120 st. patrati,; 8 orgii de lemne din care se va incaldi si scol'a si cartiru liberu cu gradina de legumi.

Voitorii de a ocupa acest'a statiune, suplicele sale instruite cu documintele necesarii pana in 1. augustu st. v. a. c. acu se li substerna concernintelui Protopresbiteru si Inspectoru scolaru Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegyháza) era pana la terminulu alegerii in cutare. Dumineca seu Serbatore, se-se presenteze la biserica din locu, pentru de a-si areta desteritatea in cantari si tipicu.

Erdeisiu 29. Iunie 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu** m. p. Insp. scol.

Conformu deliberatului V. Consistoriu dto. 1. Iuliu 1880. Nr. 1691. de nou se escrie concursu pentru parochia de clas'a I. din comun'a *Seleusiu* in protopresbiteratulu Vilagosiuului (Siria) devenita vacanta prin mutarea lui Demetriu Popa la Pecica — cu terminulu de alegere pe *20. Iuliu. st. v. a. c.*

Emolumintele impreunate cu acest'a parochia sunt urmatoarele:

a) Cartiru cu gradina, canepisce si folosirea unei sesiuni de pamentu;

b) Biru dela 180. case cate un'a mesura cucurudin sfarmatu,

c) si stolele usuete.

Concurentii au a se acomoda si petiitulu loru alu instrua in firulu „Statutulu Organicu” si Regulamentulu pentru deplinirea parochieloru, apoi a-le tramite oficialu protopres. in Vilagos pana la 19. Iuliu a. c. st. v. eschisive.

Pana atanei competitorii au a se presenta in un'a din Dumineci la biserica din Seleusiu spre a-si arata desteritatea in predica si cantu.

Deca nu s'ar afla recurinti cu cualificatiune de clas'a prima, se vor admite la candidare si alegere si cei cu cualificatiune pentru parochia de clas'a II. Seleusiu la *15/27 Iunie 1880.*

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Georgiu Vasileviciu** m. p. protopopulu Vilagosiuului.

Pentru vacantele statiuni invetiatoresci, din: *I. Hassiasiu*, cu terminu de alegere pe *3/15 Augustu a. c.*

Emolumintele: in bani gata 100 fl. v. a. 10 meti de grau si 10 de cucuruзу, 16 fl. pentru conferintie, 10 fl. pausialu, 3 lantie de pamentu si 6 orgii de lemne.

II. Leucusiesci, cu terminu de alegere pe *17/29 Augustu a. c.*

Emolumintele: in bani gata 84. fl. v. a., $12\frac{1}{2}$ meti de grau, si 20 de cucuruзу, 36 fl. pentru clisa, 6 fl. pentru lumini, 5 fl. 61 cr. pentru sare, 10 fl. pentru conferintie, 8 fl. pentru pausialu, si 10 orgii de lemne, din cari se incaldiesce si scol'a. Dela sporiulu alegandulu invetiatoriu, va depinde urcarea salariulu seu, spre a corespunde sumei de 300 fl. v. a.

Recursele, adresate respectivulu Comitetu parochialu, si instruite conformu prescrieloru Statutulu organicu, sunt a se tramite pana in preser'a alegerii parintelui Inspectoru cerc. de scole Georgiu Cratiunescu protopopu in Belinez; avendu recurrentii in vr'o Dumineca ori serbatore a se presenta in respectiv'a biserica locala spre a-si areta desteritatea in tipicu si cantarile bisericiesci.

Georgiu Cratiunescu m. p.

prot. si inspect. cerc. de scole.

In contielegere cu respectivele Comitete parochiali.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din *Benceciu-Romanu*, prot. Timisiorii, inspectorat. Vinga cu terminu pana in *27. Iuliu a. c. st. v.* in care diua se va tienea si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acest'a statiune sunt: 1) in bani gata 146 fl. 42 cr. v. a.; 2) in pamentu 4 jug. de fenatiu; 3) pentru scripturistica 5 fl. v. a.; 4) in grau 48 meti; 5) 8 orgii de lemne din care are a se incaldi si scol'a, si a 6) cortelu liberu cu $\frac{1}{2}$ jug. gradina.

Se observa ca din emolumintele de sub punctele 1, 4, 5 are se capete veduv'a remasa dupa emirit. invetiatoriu Ioanu Zorlentianu pe lunile Augustu si Septembrie in competinti'a sa viduala din $\frac{1}{8}$ parte: jumatate.

Doritorii de a ocupa aceasta statiune sunt avisati recoursele sale adresate comit. parochiale a le instrua in sensulu stat. org. si pana la terminulu espusu ale substerne subscrisulu inspectoru de scole in Vinga, totodata au a se presenta in vreo dumineca ori serbatore in s. biserica spre a-si areta desteritatea in cantare si tipicu.

Comitetulu parochial

Cu scirea mea: **Antoniu Todorescu** m. p. inspect.

Pentru deplinirea postulu de capelanu class. II. langa veteranulu parochu din *Belintiu*, Nicolau Grozescu, se deschide concursulu, cu terminu de alegere pe diu'a de *27. Iuliu st. vechiu a. c.*

Emolumintele sunt: 10 lantie de pamentu aratoriu, si a trei'a parte din tote venitele stolari aici indatinute dela 230 de case.

Recurrentii sunt avisati, recursele lor, ajustate conformu recerintelor Statului organicu, si adresate Comitetului parochialu, — pana la prefip-tulu terminu a le tramite parintelui protopopu tractualu Georgiu Cratiunescu in Belincz; si pentru are-tarea desteritatii lor in cantari ori cuventari bise-ricesci, a se presentá in vr'o Dumineca ori serbatóre in biseric'a din locu. Recurrentii cu calificatiune de class'a I. voru fi preferiti.

Belintiu, 18. Maiu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Georgiu Cratiunescu** m. p. prot.

Pentru postulu invetiatorescu din *Pobda* proto-presviteratulu Timisiorii, se escrie concursu cu ter-minu *pana in 6/18 Augustu a. c.* candu va fi si alegerea.

Aspirantii sunt avisati petitiunile lor instru-ite conformu prescrielor statutului organicu, si adresate comitetului parochialu, a le inaintá inspec-toriulu de scóle Iosifu Gradinariu per Vinga in Szécsány.

Emolumintele anuale sunt: 169 fl. 20 cr. — 10 fl. pentru conferintiele invetiatoresci, — 60 meti de grâu, 2 orgi lemne, 6 orgi paie pentru scóla, 4 jugere de pamentu aratoriu de class'a I. cortelu co-modu si spatiosu, si gradina pentru legume. Este inse de insemnatu cá din acestu salariu 56 fl. si 20 meti grâu folosesce emeritulu invetiatoriu Constantinu Brinzeiu.

Pobda 9. Iuniu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Josifu Gradinariu** m. p. inspec-toru de scóle.

Conformu decisului Venerabilului Consistoriu diecesanu d. 14 Martie a. c. Nr. 612, se escrie con-cursu pe parochi'a gr. or. de clas'a III. din comun'a *Josasiu* protopres. Ienopoliei cottulu Aradului, carea e incopiata si cu statiunea invetiatorésca, cu ter-minulu de alegere *pe 20 Juliu st. v. a. c.*

Respectivulu alesu ca preotu va avea 1/4 ses-siune de class'a prima — biru preotiescu câte o masura cucuruзу sfermatu dela 60 de case si stolele indati-nate.

Ca invetiatoriu: in bani gata 150 fl. v. a. 5 cubule de grau, 5 cubule de cucuruзу — 8 orgii de lemne din care se va incaldi si scól'a, cortelu liberu in localitatea scólei cu gradina in estensiune de 2 jugere.

Dela recurrenti se pofteste se produca testimoniu despre absolvirea teologiei, cualificatiune si de moralitate, — preotii santiti inca potu recurge, éra pana la diu'a alegerei, se se presenteze in vr'o domineca ori serbatóre la sant'a Biserica, pentru de a-si arata desteritateca in cantarile séu cuventarile bisericesci. — Recursele adresate comitetului paro-chialu se voru trimite pana la 21 Juliu a. c. st. v. parintelui adm. protopopescu Nicolau Beldea in Bo-rosineu care este si posta ultima, dela 22 Juliu pana la diua alegerei se voru trimite oficiulu parochialu gr. or. in Josasiu per „Gurahoncz.“

Josasiu 25. Maiu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Nicolau Beldea** m. p. adm. ppresv.

Neputenduse efeptul deplinirea parochiei a dou'a de clas'a prima din comun'a *Santu Nicolaulu romanu* in urm'a decisiunilor consistoriali de sub Nrii 449. 859. si 986. B. se escrie de nou concursu pentru de-plinirea acestei parochie. Terminulu de recurgere e 1/13 Augustu, éra alegerea se va tienea in 3/15. Augustu a. c.

Dotatiunea alegendului parochu o forméza:

1. Jumatate din tóte venitele parochiali ale in-tregei comunitati bisericesci constattórie din 400 nu-mere de case, si anume:

a) $\frac{1}{2}$ din 50. jugere pamentu aratoriu.

b) $\frac{1}{2}$ din lecticalu (biru preotiescu) in care con-tribue fie care numeru de casa cu câte un'a mesura (vica) de bucate.

c) $\frac{1}{2}$ din venitele stolarie.

2. Cuartiru cu gradina.

Care dotatiune afara de cuartiru si gradina, da sum'a de 600 fl. v. a. prescria in „regulamentulu congresualu“ pentru parochie de prim'a class'a.

Dela recurinti se pretinde calificatiunea pētru parochie de class'a prima si anume: atestatulu despre absolvirea celoru 8. clase gimnasiale si tes-timoniu de calificatiune preotiesca pentru parochie de clas'a prima, precum si desteritatea in cantari si oratori'a bisericésca, ce recurintii o voru aratá in un'a din dumineci séu serbatori in biseric'a din co-mun'a sasu amintita inainte de alegere.

Recursele adresate comitetului parochialu din Santu Nicolaulu romanu, se se tramita concernintelu protopresbiteru alu Oradii mari Simeonu Bica in Oradea mare (Nagy Várad).

Oradea mare 18. Iuniu 1880. st. v.

In contielegere cu Comitetulu parochialu.

Simeonu Bica m. p.

protopresb. Oradii mari.

Pentru vacant'a parochie gr. or. de clas'a III. din comun'a *Finisiu* cu filial'a *Valemare* in protopres-viteratulu Ienopoliei cottulu Aradului se escrie con-cursu cu terminulu de alegere *pe 20 Juliu a. c. st. v.*

Venitulu parochialu din parochi'a matre Finisiu: $\frac{2}{4}$ sesiune pamentu aratoriu da class'a III-a, biru dela 72 case câte o mesura cucuruзу sfermatu, stolele in-datinatate si cortelu cu gradina in estensiune de $1\frac{2}{4}$ jugeru.

Din fili'a Valemare — venitulu stolariu si birulu preotiescu dela 56 case câte o mesura cucuruзу sfer-matu.

Dela recurrenti se pofteste; testimoniu de teo-logie, de cualificatiune si de moralitate, — preotii santiti inca potu recurge, éra pana la diu'a alegerei se se presenteze in vr'o domineca ori serbatóre la sant'a Biserica pentru de a-si arata desteritatea in cantarile séu cuventarile bisericesci. — Recursele a-dresate comitetului parochialu, pana la 21 Juliu a. c. st. v. se voru trimite parintelui adm. protopopescu Nicolau Beldea in Borosineu care e si posta ultima, dela 22 Juliu pana la diu'a alegerei se voru trimite oficiulu parochialu gr. or. in Finisiu per „Gurahoncz.“

Finisiu 25. Maiu 1880.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine: **Nicolau Beldea** m. p. adm. ppresv.